

ГНУЧКА ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЖИТТЄЗДАТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ВОЄННОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

В умовах сучасної глобальної та національної економічної нестабільності, що спричинена воєнною агресією та стрімким переходом до нових цифрових бізнес-моделей, традиційне розуміння облікової політики як статичного, консервативного зводу правил потребує докорінного перегляду. Сьогодні облікова політика має трансформуватися з пасивного інструменту фіксації минулих подій у динамічний важіль стратегічного менеджменту, який безпосередньо впливає на життєздатність підприємства. Актуальність цього дослідження зумовлена необхідністю розроблення таких адаптивних облікових принципів, які дозволяють бізнесу зберігати високий рівень нормативної відповідності міжнародним та національним стандартам навіть у ситуаціях критичної невизначеності, втрати фізичного контролю над виробничими потужностями або раптової релокації персоналу та інфраструктури.

Концепція гнучкої облікової політики базується на впровадженні багаторівневих алгоритмів оцінки активів та зобов'язань, що дозволяють менеджменту оперативно реагувати на воєнні загрози. У центрі такої моделі стоїть перегляд фундаментального припущення про безперервність діяльності [1], що вимагає закріплення в наказі про облікову політику спеціальних «кризових» процедур. Зокрема, йдеться про використання альтернативних методів оцінки за відсутності активних ринків, коли звичайні ринкові котирування стають недоступними або нерелевантними. Гнучкість проявляється у можливості переходу від моделі собівартості до моделі переоцінки (або навпаки) залежно від ступеня волатильності активу та наявності доказової бази. Важливим елементом є також розробка внутрішніх регламентів інвентаризації, які б дозволяли використовувати засоби дистанційного моніторингу, фото- та відеофіксації для підтвердження наявності та стану активів у зонах бойових дій, де фізична присутність комісії є неможливою. А вже на сьогодні вимоги Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань [2] не повністю відповідають сучасним умовам функціонування вітчизняних підприємств.

Паралельно з подоланням воєнних викликів, стратегічне значення набуває цифрова трансформація облікового середовища. Гнучка облікова політика повинна містити чіткі регламенти щодо ідентифікації та відображення нових об'єктів цифрової економіки – віртуальних активів, криптографічних токенів та хмарних сервісів. Спираючись на міжнародні інтерпретації [3], підприємство має закріпити правила класифікації криптовалют залежно від мети їх утримання: як запасів для активної торгівлі або як нематеріальних активів для довгострокового

зберігання вартості чи забезпечення розрахунків. Це створює необхідний юридичний та обліковий фундамент для легального використання цифрових інструментів у ланцюгах постачань, що часто стає єдиним способом проведення транзакцій у критичних умовах. Окрім цього, визнання витрат на кіберзахист та впровадження SaaS-рішень не як поточних витрат періоду, а як інвестицій у цифрову стійкість, дозволяє більш точно відображати реальний капітал підприємства та його здатність до відновлення.

Практична значущість запропонованого підходу полягає у запровадженні «сценарного моделювання» облікових процедур у межах єдиного внутрішнього стандарту підприємства. Це означає, що облікова політика перестає бути монолітною; натомість вона пропонує різні набори методів (сценарії «Стабілізація», «Релокація», «Цифровий прорив»), які активуються автоматично за настання певних тригерних подій. Такий підхід не міститься у Методичних рекомендаціях щодо облікової політики підприємства [4], однак він суттєво мінімізує час на прийняття управлінських рішень у критичні моменти та забезпечує прозорість дій бухгалтерії для зовнішніх аудиторів та інвесторів. Окрему увагу в межах гнучкої моделі слід приділити політиці формування резервів під очікувані збитки та знецінення. Вчасне визнання ризиків дозволяє підприємству не лише дати реальну картину свого фінансового стану, а й оптимізувати податкове навантаження, уникаючи вимивання обігових коштів через сплату податків, що існують лише на папері через неможливість списання втрачених активів.

У підсумку, трансформація облікової політики у гнучку систему стає ключовою умовою збереження життєздатності бізнесу в умовах глобальних потрясінь. Вона дозволяє підприємству не просто пасивно виживати, а активно маневрувати в правовому та фінансовому полі, забезпечуючи правдиве представлення інформації про свій потенціал. Такий рівень прозорості та готовності до змін є головним аргументом для іноземних партнерів та кредиторів, гарантуючи, що українські підприємства залишаться надійними учасниками міжнародного ринку навіть у найскладніші періоди відбудови та трансформації національної економіки.

Список використаних джерел

1. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 26.03.2026).
2. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань : наказ міністерства фінансів України від 02.09.2014 р. № 879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text> (дата звернення: 27.03.2026).
3. Holdings of Cryptocurrencies : IFRS Interpretations Committee Agenda Decision. 2019 р. URL: <https://www.ifrs.org/content/dam/ifrs/meetings/2019/june/ifric/ap12-holdings-of-cryptocurrencies.pdf> (дата звернення: 27.03.2026).
4. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ міністерства фінансів України від 27.06.2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13?lang=ru#Text> (дата звернення: 27.03.2026).